పోతనభాగవతంలో రసగుళికలు

– ఆర్.శర్మ దంతుర్తి

36 వ భాగం

వామనుడికి బలి ఆహ్వానం- వామనావతారం – 10

బలిని వామనుడు మూడు అడుగులు దానం అడిగాడు కదా? ఇవ్వడానికి సిద్ధమౌతూంటే తనచేత నూరు అశ్వమేధాలు చేయించిన గురువులు ఇవ్వొద్దనీ, ఇస్తే వచ్చే అనర్థాలూ వివరించి చెప్పారు. వచ్చిన కుర్రాణ్ణి బయటకి పంపించడం అనేది ఓ పెద్ద పనికాదు. వచ్చినవాడు ఎవరో చూచాయగా తెలుస్తూనే ఉంది. ఏం చేయాలిప్పుడు? కార్య దక్షత ఉన్నవాడు చెప్పుడు మాటలు వినాలా? శ్రేయోభిలాషుల మాటలు వినాలా? రెండూ మంచివి కాకపోతే? అంటే ఇప్పుడు అందరి మాటలు విన్నాక ఏం చేయాలనేది పూర్తిగా నిర్ణయించుకోవలసినది ఎవరు? బలి ఒక్కడే కదా?

వ. అని యిట్లు హితంబు పలుకుచున్న కులాచార్యునకు క్షణమాత్ర నిమీలిత లోచనుండయి **యశస్వి** యిట్లనియె.

[8-587]

ఇదంతా విన్న బలి చక్రవర్తి ఓ క్షణం కళ్ళు మూసుకుని ఆలోచించి ఇలా అన్నాడు శుక్రాచార్యులతో.

కాస్త ఆలోచిస్తే వామనావతారం కథ మొత్తంలో, ఈ ఒక్క వాక్యానికీ ఉన్నంత ప్రాముఖ్యత మరి దేనికీ లేదంటే అతిశయోక్తి కాబోదు. ఈ వచన వాక్యం ఒక్కదాని మీదా బ్రహ్మాండమైన పరిశోధన చేయొచ్చు. తర్వాతి పద్యం చూసేముందు, కళ్ళు మూసుకున్న ఆ క్షణంలో బలి ఆలోచనలూ, ఏమి నిర్ణయించుకున్నాడో చూద్దాం.

మొదటి విషయం – నూరు అశ్వమేధాలు చేస్తూ వచ్చినవాళ్ళకి లేదనకుండా ఏదడిగితే అది దానం ఇస్తూ వచ్చిన బలి ఇప్పుడు ఇవ్వనూ అనడం అసంభవం. ఎందుకంటే అసలు నూరు అశ్వమేధాలు చేసినది ఇంద్రుడవడానికి. ఇంద్రుడైతే యాగాలలో హవిర్భాగం దక్కుతుంది. అప్పుడు యజ్ఞాలు చేసేవాళ్ళకీ, ప్రజలందరికీ అడిగినవి ఇస్తూ ఉండాలి. అంటే "ఇవ్వనూ" అనే మాట నోట్లోంచి వచ్చేసరికి ఇంద్రపదవికి అర్హత చేజేతులా పోగొట్టుకున్నట్టే. రెండోది – ఇంతకాలం చేతికి ఎముక లేకుండా దానాలు చేస్తూ తన రాక్షసత్వం, అసుర గుణాలు తనకి తెలియకుండానో, తెలుస్తూనో పోగొట్టుకుంటూన్న బలి ఇప్పుడు ఇవ్వనూ అంటే మళ్ళీ అసుర గుణాలు పోగేసుకోవాలి. బుర్ర ఉన్న అధముల్లో అధముడు కూడా ఒప్పుకుంటాడా ఇటువంటి పనికి? మూడోది – వచ్చినవాడు శ్రీహరి కాదు ఎవరో చిన్న కుర్రవాడనుకుందాం. వచ్చినవాడెలా ఉన్నాడు? "శంభుండో హరియో పయోజభవుఁడో చండాంశుఁడో వహ్నియో..." అంత బ్రహ్మ వర్చస్సు ఉంది ఈ కుర్రాడికి. త్రిలోకాలూ పాలించే బలి చక్రవర్తి వేదం చదువుకున్న పాలబుగ్గల కుర్రాడికి మూడడుగుల భూమి ఇవ్వనూ అన్నాడంటే ఎంత అప్రదిష్ట? పోనీ వచ్చినవాడు శ్రీహరి అనుకుంటే, సాక్షాత్తూ భగవంతుడు తనని అడుగుతున్నాడు చేయిసాచి; ఇవ్వననడం ఎంత దరిద్రానికి నోచుకుంటుందో? ఇవ్వననడం కన్నా పాపం మరోటి ఉండబోదు కదా? నాలుగోది – వచ్చినవాడు మహా విష్ణువే అయితే,

వస్తూనే ఏమన్నాడు? "స్వస్తి జగత్త్రయీ భువన శాసన కర్తకు..." అంటూ ఆశీర్వచనం ఇచ్చాడు కదా? స్వస్తి అనేదాన్ని తనకి అన్వయించుకుంటే ఇవ్వడానికి వెనుకాడ్డంలో అర్ధమే లేదు. బలి ఇది గ్రహిస్తే ఇంకా భయపడవల్సినదేముంది?

అయిదు – పోనీ ఇవన్నీ పక్కనపెట్టి వామనుణ్ణి బయటకి పంపేసాడనుకుందాం, అప్పుడు తనకూడా ఉన్న కులం, రాజ్యం, గురువులూ, చుట్టాలు అందరూ కూడా వచ్చేవాళ్ళేనా? పోనీ వచ్చినా ఎంతకాలం కూడా వస్తారు? యముడి పిలుపు వినేదాకానే కదా? ఆ తర్వాత ఈ త్రిలోకాలూ, తన డబ్బులూ రాజ్యం కులం తనకూడా వస్తాయా? ఆరు – కుల గురువు చెప్పినవి అన్నీ విన్నాక, శుక్రాచార్యులని కాదని దానమిస్తే ఆయనకి కోపం వస్తే? ఇటువైపు చూస్తే భగవంతుడు; అటువేపు చూస్తే కులం, రాజ్యం, గురువులు. కులగురువు కోపం ఏపాటిది భగవంతుడితో పోలిస్తే? ఏడు – తనకులం ఎంత గొప్పది? తన తాత ముత్తాతలూ ఎంతటి వాళ్ళో వామనుడే చెప్పాడు కదా? ఇవ్వనూ అంటే తన తాత ప్రహ్లాదుడేమంటాడో ఊహించుకోవడం అంత కష్టం కాదు. తాను ఇవ్వనంటే తన తరమే కాదు తన తాత ముత్తాతల దగ్గిర్నుంచి తన దాకా, తన తరువాతా, తరతరాలు మర్చిపోకుండా ఇలా బలి ఇస్తాను అని చెప్పి తర్వాత ఇవ్వనన్నాడు సుమా అని చెప్పుకోరూ? అంటే తనపేరే కాదు తన కులాన్ని, తరతరాల ప్రతిష్టనీ చేతులారా నాశనం చేసుకున్నట్టే కదా? ఎనిమిది – ఇస్తానని మాట ఇచ్చి దానమివ్వడానికి చేతిలోకి నీళ్ళు తీసుకున్నాక ఇవ్వననడమా? ఇది ఎంత నీచమైన పద్ధతి. తొమ్మిది – బలి త్రిలోకాలకీ చక్రవర్తి; అత్యద్భుతమైన కార్య దక్షత కలవాడని తెలుస్తూనే ఉంది. ఇవన్నీ తన సొంతంగా ఆలోచించుకోగలడు. అద్భుతమైన కార్యదక్షత తలిగిన తాను, ముల్లోకాలకీ చక్రవర్తి అయిన తాను, గురువులైతే మాత్రం పక్కవాళ్లమాటలు విని, నిజానిజాలు అలోచించుకోకుండా నిర్ణయం తీసుకోవడమా? అప్పుడు తన కార్య దక్షత గంగలో కలిసిపోయినట్టే. పది – ఇటువేపు శుక్రాచార్యులు చెప్పినట్టూ వచ్చినవాడు శ్రీహరి అయితే తనకోసం, తనని దానం అడగడం కోసం ఒక మానవజన్మ ఎత్తి మరీ తనదగ్గిరకొచ్చాడు భగవంతుడు – ఎంత పుణ్యం చేసుకుంటే ఈ అవకాశం వస్తుంది? ఈ అవకాశం చేయిజార్చుకోవడమా? ఇలా చెప్పుకుంటే పోతే ఉద్గ్రంధం అవుతుంది.

అటువేపు మహావిష్ణువు చూస్తున్నాడు బలి కేసి – తనని చేరబోయే భక్తుడు ఎంతటి దశకి చేరాడో, బలి మనసులోకి సూటిగా చూస్తూ. మనమే కనక వామనుడి పక్కన నిల్చుని ఉన్నట్టైతే మనకేమనిపిస్తుంది? ఇవ్వొద్దు అని బలితో అనగలమా? ఈ క్షణ మాత్రంలో బలి ఇవన్నీ ఆలోచించుకుని, నిర్ణయం తీసుకుని చెప్తున్నాడు గురువులతో. ఇక్కడ బలిని పోతన ఏమన్నాడో గమనించారా? – యశస్వి, అంటే కీర్తిగలవాడు. అటువంటి బలి ఇప్పుడున్న కీర్తి పోగొట్టుకోవడమా?

సీ. నిజ మాన తిచ్చితి వీవు మహాత్మక! ;
మహిని గృహస్థధర్మంబు నిదియ
యర్థంబుఁ గామంబు యశమును వృత్తియు;
నెయ్యది ప్రాపింప నిత్తు ననియు
నర్థ లోభంబున నర్థిఁ బొమ్మను టెట్లు? ;
పలికి లే దనుకంటెఁ బాప మెద్ది?
యెట్టి దుష్కర్ముని నే భరించెదఁ గాని;
సత్యహీనుని మోవఁ జాల ననచుఁ [8-588]

తే. పలుకదే తొల్లి భూదేవి బ్రహ్మతోడ
సమరముననుండి తిరుగక చచ్చుకంటె

బలికి బొంకక నిజమునఁ బరఁగుకంటె
మానధనులకు భద్రంబు మఱియుఁ గలదె. [8-588.1]

మీరు చెప్పినది అక్షరాలా నిజమే. కానీ నా వేపు నుంచి ఆలోచించండి మరి. ఏది అడిగినా ఇస్తాను అని చెప్పి ఇప్పుడు అడిగిన తర్వాత లోభంతో లేదు, ఇవ్వనూ అని చెప్పమంటారా? దాని కన్నా పాపం ఇంకోటి ఏవుంది? ఎలాంటివాడినైనా భరించగలను కానీ మాట ఇచ్చి తప్పేవాడిని భరించలేను అని మొదట్లోనే భూదేవి బ్రహ్మదేవుడితో అంది కదా? మాట నిలబెట్టుకోవడం, సమరంలో వెన్ను చూపించకుండా పోరాడటం కంటే మరో మంచి పద్ధతి ఏవుంది?

సంస్కృత సుభాషితంగా చెప్పబడే ఈ శ్లోకం ఏమంటోందో గమనించండి.

కృపణేన సమో దాతా న భూతో న భవిష్యతి,
అస్పృశన్నేవ విత్తాని యః పరేభ్యః ప్రయచ్ఛతి.

లోభి అంత గొప్పగా దానంచేసేవాడు ఎవరూ లేరుట. ఎందుకంటే ఎవరికీ ఇవ్వకుండా, తాను వాడుకోకుండా లోభి కూడబెడుతూ ఉంటాడు. అయితే వాడు పోయిన తర్వాత ఆ సంపద ఏమౌతుంది? పరులకి పోతుంది కదా? అంటే కూడబెట్టిన డబ్బుల్ని తన చేత్తోకూడా ముట్టుకోకుండా ఎవరికో దానమిచ్చేస్తున్నాడని చమత్కారం. అయితే ఇక్కడ గమనించ వల్సింది, లోభగుణం వల్ల లోభికి కీర్తీ రాదు, పుణ్యమూ రాదు. అవన్నీ తెల్సినవాడు కనక బలి చక్రవర్తి “లోభంతో ఇవ్వనూ అని చెప్పమంటావా” అంటున్నాడు గురువుతో.

క. ధాత్రిని హలికునకును సు
క్షేత్రము బీజములు నొకటఁ జేకుఱు భంగిం
జిత్రముగ దాత కీవియుఁ
బాత్రము సమకూరునట్టి భాగ్యము గలదే? [8-589]

పంట పండించే రైతుకి మంచి భూమీ, విత్తనాలూ అన్నీ సమకూరినట్టు చిత్రంగా దానం చేసేవాడికి పాత్రుడైన వాడు, గ్రహీత దొరికాడు. ఇటువంటి మహద్భాగ్యం మళ్ళీ వస్తుందా జీవితంలో?

శా. కారే రాజులు? రాజ్యముల్ గలుగవే? గర్వోన్నతిం బొందరే?
వారేరీ సిరిమూటఁగట్టుకొని పోవం జాలిరే? భూమిపైఁ
బేరైనం గలదే? శిబిప్రముఖులుం బ్రీతిన్ యశః కాములై
యీరే కోర్కులు? వారలన్ మఱచిరే యిక్కాలమున్? భార్గవా! [8-590]

అవన్నీ పక్కనపెట్టి చూస్తే, చాలామందికి రాజ్యం చేతుల్లోకి వచ్చింది. అది చూసుకుని గర్వంతో రాజ్యాలు చేసారు, సంపదలూ కూడబెట్టుకున్నారు. కానీ పోయాక అవన్నీ మూటకట్టుకుని తీసుకెళ్ళగలిగేరా? ఇప్పుడు వాళ్ల పేరు భూమి మీద ఎవరికైనా తెలుసా, గుర్తుందా? మరి దానాలతో యశస్సు సంపాదించిన శిబి వంటి ప్రముఖులో? ఇప్పటికీ వాళ్ళపేరు తలుస్తున్నాం కదా?

క. ఉడుగని క్రతువులఁ వ్రతములఁ
బొడగనఁ జన నట్టి పొడవు పొడవునఁ గుఱచై
యడిగెడినఁట; ననుబోఁటికి
నిడరాదె మహానుభావ! యిష్టార్థంబుల్. [8-591]

ఇంతాచేస్తే దానం అడగడానికి వచ్చినవాడెవడు? మీరే చెప్తున్నారు కదా వచ్చినవాడు శ్రీహరి అని? ఎడతెగని క్రతువులతో, తపస్సుతో కానీ ఏమి చేసినా కానీ సులువుగా ఎవరికీ కనపడని మహావిష్ణువు, అన్ని సంపదలకీ మూలమైన లక్ష్మీదేవిని వక్షస్థలంలో ఉంచుకున్న ఆ శ్రీహరి, ఇప్పుడు నా ముందు పొట్టివాడుగా అయ్యి నన్ను చేయిసాచి దేహీ అభ్యర్దిస్తున్నాడు.

శా. ఆదిన్ శ్రీసతి కొప్పుపైఁ, దనవుపై, నంసోత్తరీయంబుపై,
బాదాబ్జంబులపైఁ, గపోలతటిపై, బాలిండ్లపై నూత్నమ
ర్యాదం జెందు కరంబు గ్రిం దగుట మీఁదై నా కరంబుంట మేల్
గాదే? రాజ్యము గీజ్యమున్ సతతమే? కాయంబు నాపాయమే? [8-592]

మరి ఆ అడిగే చేయి ఎటువంటిది? లక్ష్మీదేవి యొక్క కొప్పు ముడి మీద, శరీరం మీద, పైట చెంగు మీద, పాదపద్మాల మీద, చెక్కిళ్ళ మీద, పాలిండ్ల మీద సరికొత్త మర్యాదలు పొందే అద్భుతమైన హస్తం; అటువంటిది కిందది కావటం నాచెయ్యి పైది కావటం ఎంతటి అదృష్టం! దీని ముందు నా రాజ్యం, నా జీవితం, నా శరీరం ఏపాటివి? ఇవేమైనా శాశ్వతంగా ఉండేవా! నా శరీరం ఏమైనా పడిపోకుండా ఉండిపోతుందా ఎల్లకాలమూ?

భాగవతం చదువుతూంటే ఇంతటి భక్తిలో కూడా పోతన ఇటువంటి పద్యం రాసాడేమిటా అనిపించే వారికీ, గీతగోవిందంలోనూ, అష్టపదుల్లోనూ, మహాభాగవతంలోనూ పద్యాలు బయటకి తీసి "స్త్రీ, పురుష శరీరాంగాలని అసభ్యంగా వర్ణించారు; అవి భగవంతుడి గురించా?" అని వెక్కిరించే పండితులకీ శిరస్సు వంచి నమస్కారం. ఏదైనా మనకి సరిగ్గా అర్థం కావాలంటే అది వివరించి చెప్పే వాళ్ళు అవసరం. మనకి అర్థమయ్యేవి మన మనఃస్థితి మీద ఉంటాయనేది జగమెరిగిన సత్యం కదా? ఈ పద్యాన్ని తెలుగు పద్యం బ్లాగు నిర్వహించే శ్రీ భైరవభట్ల కామేశ్వర రావు గారు ఎలా వివరించారో చూడండి (http://telugupadyam.blogspot.com/2010/09/blog-post_23.html)

"…. విష్ణుమూర్తి స్వయంగా తన దగ్గరకి వచ్చి దానం అడుగుతూంటే, అంత కన్నా అదృష్టం మరేముంది అనుకున్నాడు. ఎందుకు? ఎవరా విష్ణుమూర్తి? సాక్షాత్తూ శ్రీమహాలక్ష్మి పెనిమిటి. అంటే ప్రపంచంలోనున్న సర్వ సంపదలతో నిత్యభోగాన్ని అనుభవించే వాడు. మరొకళ్ళకి ఇవ్వడమే తప్ప పుచ్చుకోవడం తెలియనివాడు. ఆ వైభోగాన్ని ఈ పద్యంలో వర్ణిస్తున్నాడు. భార్య అయిన లక్ష్మీదేవి కొప్పుపైన శరీరంపైన పైటకొంగుపైన పాదాలపైన బుగ్గలపైన పాలిండ్లపైన ఉండే చెయ్యి ఆయనది. అలా ఉండడం వల్ల ఆ చేయికి ఎప్పుడూ నూతన మర్యాద కలుగుతుందట! విష్ణువుని ఒక మామూలు పురుషుడిగా లక్ష్మీదేవిని మామూలు స్త్రీగా ఊహించుకొని, ఇక్కడ వర్ణించినది ఆ భార్యాభర్తల శృంగారాన్ని అనుకుంటే, ఈ "నూత్న మర్యాదన్ జెందు" అనే మాట పొసగదే! ఇది వట్టి సాంసారిక శృంగారమైతే, ఆ చేతికి కొత్త మర్యాద ఎక్కడనుండి వస్తుంది? రాదు. ఇక్కడ వర్ణించిన లక్ష్మీదేవి అంగాలన్నీ వివిధ రకాలైన

సంపదలని మనం భావించాలి. అలాంటి సంపదలని లోకానికి ఎప్పుడూ దానం చేస్తూ ఉండడం వల్ల ఎప్పటికప్పుడు ఆ చేతికొక కొత్త గౌరవం వస్తుందన్నమాట. అలా ఎప్పుడూ పైనే ఉండే చెయ్యి ఇప్పుడు కిందయ్యింది! తన చేయి ఆ చేతిపైన ఉంది. అంటే లోకానికి సమస్త సంపదలనీ అందించే విష్ణువుకి కూడా తాను ఇవ్వగలిగింది ఏదో ఉందన్న మాట. అంతకన్నా గొప్ప విషయం మరొకటి ఏముంటుంది! ఇక రాజ్యం, గీజ్యం ఉంటేనేం పోతేనేం. శరీరం ఎప్పటికైనా నశించేదే కదా. ఈ జ్ఞానం బలిచక్రవర్తిలో పరిపూర్ణంగా ఏర్పడింది."

అర్థమైంది కదా? అందుకే మన ఇష్టం ప్రకారం అర్థం చేసుకోవడం వేరూ, శ్రీ భైరవభట్ల, చాగంటి వారి లాంటి పండితులు చెప్తే అర్థం అవడం వేరూను. ఈ వ్యాఖ్యానం చదివాక మరోసారి అష్టపదులో, గీతగోవిందమో చదివితే మరో మంచి అర్థం కనిపిస్తోందా? అందుకే ఏ మతంలోనైనా సరే విజ్ఞుల దగ్గిర సత్సంగం అనేది చేస్తూండటం అవశ్యమని నొక్కి వక్కాణిస్తూంటారు. సాధకుడు ఓ దశ దాటిన తర్వాత భగవంతుడి గురించి తప్ప మరే ప్రాపంచిక విషయాలు విన్నా అసహ్యించుకుంటాడు అని శ్రీ రామకృష్ణులంటారు. మరి మహోన్నత అధ్యాత్మిక స్థితి పొందిన శంకర భగవత్పాదులూ, జయదేవులూ స్త్రీ పురుషాంగాలని అసభ్యంగా వర్ణిస్తారా? మన మనసులోలేని కల్మషం బయట ఎలా కనిపిస్తుంది మనకి? తప్పు మనదే కదా? అందుకే ముందు వ్యాసాల్లో చెప్పినట్టూ మనస్సనేది ముఖ్యం, " ... భవతు భవదర్థం మమ మనః."

ఓ క్షణంలో ఇవన్నీ ఆలోచించుకుని తన మనసులో చేసుకున్న నిర్ణయం చెప్పాల్సిన సమయం వచ్చింది. బలి గురువు తో ఏమి చెప్తాడో, దానికి శుక్రాచార్యులిచ్చే సమాధానం వచ్చే వ్యాసంలో.

పోతన భాగవతం ఇంటర్నెట్లో ఇక్కడ చూడవచ్చు: http://telugubhagavatam.org/

(కొనసాగింపు వచ్చే సంచికలో)

COMMENTS